

Tegevused ja sotsiaalteenuste tarbimine

Tiina Tambaum

TLÜ EDI tiina.tambaum@tlu.ee 53 424 504

TALLINN UNIVERSITY
Estonian Institute for Population Studies

Infotund magistrantidele, doktorantidele ja juhendajatele
SHARE andmebaasi võimalused üliõpilastööde jaoks

Abi andmine

Kas te olete VIIMASE 12 KUU jooksul kedagi oma leibkonna-
liikmetest regulaarselt **abistanud** isikuhooldusel (abi iga päev või
peaaegu iga päev vähemalt 3 kuu jooksul) (söömisel, riietumisel, vannis või duši all käimisel,
tualeti kasutamisel, voodist tõusmisel või voodisse heitmisel)? Jah/ei (SP018_GiveHelpInHH)

Kas te olete VIIMASE 12 KUU jooksul osutanud abi
isikuhoolduses või praktilistes majapidamistöodes kellelegi
väljaspool enda leibkonda, näiteks pereliikmele, sõbrale, naabrile või muule
isikule? Jah/ei (SP008_GiveHelp)

Kui sageli (SP016_HowOfGrCh) 1=peaaegu iga päev, 2= peaaegu iga nädal, 3=peaaegu
iga kuu, 4=harvem

Kas te olete VIIMASE 12 KUU jooksul pidevalt või aeg-ajalt **hoidnud oma lapselapsi**, nii et vanemaid ei ole juures olnud? Jah/ei (SP014_LkAftGrCh) **Kui sageli?**

Millist pereliiget väljaspool leibkonda, sõpra, naabrit või muud isikut te olete VIIMASE 12 KUU jooksul **kõige sagedamini** abistanud? (SP009_ToWhomGiveHelp) **Kui sageli?** (SP011_HowOftGiveHelp) 1=peaaegu iga päev, 2= peaaegu iga nädal, 3=peaaegu iga kuu, 4=harvem

Kas te olete osutanud veel mõnele pereliikmele väljaspool leibkonda, sõbrale, naabrile või muule isikule abi isikuhooldusel või praktilistes majapidamistöodes? 1=jah, 5=ei (SP013_GiveHelpToOth)

Abi saamine

Kas keegi teie leibkonnaliikmetest on VIIMASE 12 KUU jooksul **teid ennast regulaarselt abistanud**

isikuhooldusel (abi iga päev või peaaegu iga päev vähemalt 3 kuu jooksul)

(söömisel, riietumisel, vannis või duši all käimisel, tualeti kasutamisel, voodist tõusmisel või voodisse heitmisel) jah/ei (SP020_RecHelpPersCareInHH).

Kas mõni pereliige väljaspool leibkonda, sõber, naaber või muu isik on VIIMASE 12 KUU jooksul teile või kaaslasele osutanud abi isikuhoolduses või praktilistes majapidamistöodes? Jah/ei (SP002_HelpFrom)

Kes on teid aidanud (SP003_FromWhoHelp) ja kui sageli

(SP005_HowOftenHelpRec) 1=peaaegu iga päev, 2= peaaegu iga nädal, 3=peaaegu iga kuu, 4=harvem

Kas on raskusi nimetatud tegevustega: (PH048_HeADLa)

1. 100 m kõndimine
2. Istumine umbes kaks tundi
3. Toolilt tõusmine pärast pikka istumist
4. Mitmest trepikäigust puhkamata üles astumine
5. Ühest trepikäigust (mademest mademeni) puhkamata üles astumine
6. Kummardumine, põlvitamine või kükitamine
7. Käte tõstmine õlast kõrgemale
8. Suuremate esemete, nagu tugitool, tõmbamine või lükkamine
9. Üle 5 kg kaaluvate esemete, nagu raske toidukott, tõstmine või kandmine
10. Väikese mündi noppimine laualt

(PH048_HeADLa)

1. Riietumine, ka kingade ja sokkide jalgapanemine
2. Üle toa kõndimine
3. Vannis või dushi all käimine
4. Söömine, ka toidu lõikamine
5. Voodisse heitmine või voodist tõusmine
6. Tualeti kasutamine, potile istumine ja potilt tõusmine
7. Kaardi kasutamine võõras kohas orienteerumiseks
8. Sooja toidu valmistamine
9. Toidukaupade ostmine
10. Telefonikõnede tegemine
11. Ravimite võtmine
12. Tubaste või aiatööde tegemine
13. Rahaasjade ajamine, arvete maksmine ja kulutuste jälgimine
96. Ei ole raskusi ühegaagi neist

Hooldusteenuse tarbimine

Kas viimase 12 kuu jooksul olete te saanud oma kodus ükskõik, millist tasuta või tasulist teenust?

(HC127_AtHomeCare)

1. Abi isikuhooldusel (nt. voodist tõusmisel või sinna heitmisel, riietumisel, üle keha pesemisel)
  2. Abi majapidamistöodes (nt. koristamisel, triikimisel, söögitegemisel)
  3. Toidu kojutoomine (st valmistoidud, mida korraldab kohalik omavalitsus või eraettevõtte)
  4. Abi muudes tegevustes (nt. ravimite doosidesse jagamine)
96. Mitte ühtegi neist

Kui palju kokku te maksite oma taskust

HC129_OOP_AtHomeCareAmount

Tegevused

Kas te VIIMASE 12 KUU jooksul olete tegelenud mõne kaardil nimetatud tegevusega? (AC035_ActPastTwelveMonths)

1. Tegutsenud vabatahtlikuna või tegelenud heategevusega
4. Osalenud õppe- või koolituskursusel
5. Osalenud spordi- või muus klubis, seltsis või huvialaringis
6. Osalenud usuorganisatsiooni (kiriku, sünagoogi, moshee jne) tegevuses
7. Osalenud poliitilise või kohaliku kogukonna organisatsiooni tegevuses
8. Luganud raamatuid, ajakirju või ajalehti
9. Lahendanud ristsõnu, sõna- või numbrimänge nagu Sudoku
10. Mänginud kaarte, malet või sarnaseid mänge
96. Ei ühtegi nendest

Kui sageli VIIMASE 12 KUU jooksul (AC036_HowOftAct)

1=Peaaegu iga päev 2=Peaaegu iga nädal 3=Peaaegu iga kuu 4=Harvem

Rahulolu tegevusetuse või tegevustega

Te ütlesite varem, et ei tegele ühegi nimetatud tegevusega. Kuivõrd rahul te sellega olete? Andke hinnang 10-pallisel skaalal, kus 0 tähendab, et te ei ole üldse rahul ning 10, et te olete täiesti rahul. (AC038_HowSatisfiedNoAct)

Kui rahul te üldiselt olete oma vabaaja tegevustega, mida te nimetasite? (AC037_HowSatisfied)

Ei ole andmeid selle kohta, miks inimene ei ole rahul oma tegevusetusega

Füüsiline tegevus üldiselt

Kui tihti teete tugevat füüsilist aktiivsust nõudvaid tegevusi, nt sport, rasked kodunetööd, raske füüsiline töö

1=rohkem kui kord nädalas, 2=kord nädalas, 3=1-3 korda kuus, 4=mitte kunagi
(BR015_PartInVigSprtsAct)

Kui tihti teete mõõdukat füüsilist pingutust nõudvaid tegevusi, nt aiatöö, auto pesemine, jalutamine

1=rohkem kui kord nädalas, 2=kord nädalas, 3=1-3 kuus, 4=mitte kunagi

Vihjed aiapidamise kohta

Kas teie [ja leibkonnaliikmed] sööte enda kasvatatud köögivilju, puuvilju või liha? Jah/ei (CO010_HomeProducedFood)

Kui palju te oleksite VIIMASE 12 KUU jooksul pidanud maksma selle toidu eest, mida ise kasvasite, kui oleksite selle ostnud (CO011_ValHomeProducedFood)

Infotehnoloogia kasutamine

5. laines küsitakse ka

Kas teie praegusel töökohal on arvuti kasutamine nõutav? Jah/Ei (IT001_PC_work)

> Kas teie viimasel töökohal enne pensionile jäämist oli arvuti kasutamine nõutav? Jah/Ei (IT002_PC_work)

> Kas teie arvutikasutamisoskus on... 1. suurepärane 2. väga hea 3. hea 4. rahuladv 5. halb 6. ma ei ole kunagi arvutit kasutanud (IT003_PC_skills)

> Kas olete viimase 7 päeva jooksul vähemalt korra kasutanud Internetti meilide saatmiseks, info otsimiseks, ostude tegemiseks või muul eesmärgil? Jah/Ei (IT004_UseWWW)

Üldine emotsionaalne taust

Milline on olnud viimase nelja nädala jooksul teie huvi
ümbritseva elu vastu? (kas on muutunud) (MH008_Interest)

1=nimetab tavalisest väiksemat huvi, 5=ei nimeta huvi vähenemist, 3=ebamäärasus

Kas te tegelete teid huvitavate asjadega nii nagu
varem? 1=jah, 5=ei (MH009_KeepUpInt)

Millest olete viimasel ajal rõõmu tundud? (MH016_Enjoyment)

1=ei nimeta, 5=nimetab

Alates 5. lainest

Kui sageli tunnete puudust sõpradest

Kui sageli tunnete ennast kõvale jäetuna. Eraldatuna.

Kui sageli tunnete üksindust

Kui **rahul** te eluga olete? Andke hinnang skaalal 0-10, kus 0 tähendab, et te ei ole üldse rahul ning 10, et olete täiesti rahul (AC012_HowSat)

Kui sageli on **vanus takistanud** teil tegemast seda, mida te tahaksite teha?
1=sageli 2=mõnikord 3=harva 4=mitte kunagi (AC014_AgePrev)

Kui sageli te olete tundnud, et asjad ei ole teie **kontrolli all**? (AC015_OutofContr)

Kui sageli te tunnete, et olete **elust kõrvale jäänud**? (AC016_LeftOut)

Kui sageli te olete tundnud, et te saate **teha** seda, mida tahate? (AC017_DoWant)

Kui sageli te olete tundnud, et **perekondlikud kohustused** takistavad teil teha seda, mida tahate? (AC018_FamRespPrev)

Kui sageli te olete tundnud, et **rahapuuduse** tõttu ei saa te teha seda, mida tahate? (AC019_ShortMon)

Kui sageli te ootate **huviga** järgmist päeva? (AC020_EachDay)

Kui sageli te olete tundnud, et teie elul on **täendus**? (AC021_LifeMean)

Kui sageli te kokkuvõttes vaatate tagasi oma elule **rahuloluga**? (AC022_BackHapp)

Kui sageli te olete tundnud, et olete täis **energiat**? (AC023_FullEnerg)

Kui sageli te tunnete, et elu on täis **võimalusi**? (AC024_FullOpport)

Kui sageli te olete tundnud, et **tulevik** toob teile head? (AC025_FutuGood)

Taustakategooriad

Inimene elab leibkonnas (üksi, koos) või hooldekodus

Pereseis

Haridus

Lapsed

Kas teie tervis on 1=suurepärane, 2=väga hea, 3=hea, 4=rahuldav, 5=halb

(PH003_HealthGen2) Nägemine, kuulmine

Kas mõni terviseprobleem on piiranud teid tegevustes, mida inimesed tavaliselt teevad (PH005_LimAct) 1=oluliselt, 2=on, aga mitte oluliselt, 3=ei ole piiranud

Milline neist seisunditest teid **praegu** põhiliselt iseloomustab? (EP005_CurrentJobSit)

1. Pensionil ja töötamise lõpetanud (sh nii tähtaegselt kui ka ennetähtaegselt pensionile)
2. Töötav või iseendale tööandja (näiteks FIE, töötaja perefirmas või talus)
3. Töötu või tööd otsiv
4. Töötamise täielikult lõpetanud püsiva haiguse, puude või töövõimetuse tõttu
5. Kodune
97. Muu (rantjee, elatun kinnisvarast, õppija, vabatahtliku töö tegija)

Mitu tuba on teie leibkonna liikmete isiklikus kasutuses, kaasa arvatud magamistoad? (HO032_NoRoomSqm)

Mitu aastat olete oma praeguses kodus elanud? (HO034_YrsAcc)

Mis tüüpi majas te elate? (HO036_TypeAcc)

1. talumajas
2. eramajas
3. kahe või enama korteriga ridaelamus
4. 3-8 korteriga majas
5. rohkem kui 9 korteriga, kuid mitte üle 8-korrusega majas
6. 9-korruselises või suuremas majas
7. sotsiaalmajas
8. elamukompleksis, mis pakub ka ööpäevase jälgimise teenust

Kas teil või elukaaslasel on teisi eluasemeid, suvilaid, maad, metsa või muud kinnisvara? Ärge arvestage oma ettevõtetele kuuluvat kinnisvara, oma puhkuseosakuid ja muud sarnast. Jah/ei HO026_OwnSecHome

Kui suur oli eelmisel aastal kõigi teie leibkonnaliikmete netosissetulek kokku? (puhtalt kätte) (HH002_TotIncOth)

Alates 5. lainest ka Kas te olete viimase 12 kuu jooksul (kulude kokkuhoiu eesmärgil...) kandnud edasi kulunud jalanõusid, kuna uusi ei olnud võimalik osta? Jah/ei (CO208_PovertyWornOutShoes)

Alates 5. lainest küsimused ümbritseva keskkonna kohta

Mida on uuritud - tegevused

Eesti kohta uuringud puuduvad

Suhtelsielt kõrge on vabatahtlikus töös osalemise määr Põhja-Euroopas ja suhtelsielt madal Vahemere äärsetes maades.

Vanus, haridus, tervis ja osalemine teistes sotsiaalsetes tegevustes mõjutab tugevalt isiku valmisolekut osaleda vabatahtlikus töös. (Erlinghagen, Hank 2006).

Osalemise tegevustes on seotud paremate kognitiivsete võimetega (Adam, Bonsang, Germain, Perelman, 2007) Füüsiline passiivsus on seotud kognitiivsete võimete langusega (lained 1 ja 2; Aichberger, Busch, Reischies, Ströhle, Heinz, Rapp (2010).

Heaolu ja tegevused pole otseselt seoses, vaid läbi sotsiaalsete suhete kvaliteedi Litwin, Shiovitz-Ezra (Iisrael) (2006)

Mida vanem, seda vähem on haaratud sotsiaalsetesse tegevustesse. Sotsiaalne kaasatus aga võib vähendada depressiivseid tundeid. Abu-Rayya (2006)

Mida on uuritud - teenused

Prantsusmaa ja Iirimaa ühendmudelid on informaalne hooldus isetekkeline ning negatiivselt seotud formaalse hooldusega. Gannon, Davin (2010)

Tunnused, millal hakatakse kasutama formaalset või mitteformaalset hooldust, on riigiti erinevad. Skandinaavias ja kontinentaal-Euroopas formaalne hooldus järgnes sellele, kui informaalne hoolduse pakkumine polnud (enam) võimalik. Geerts, van den Bosch (2012)

Abistamine

täiskasvanud lapsed - vanemad

- (a) finantstoe pakkumine ja maht (eur)
  - (b) sotsiaalse toe pakkumine ja maht (tundides)
- kolmes vormis: isikuhoidus, abi
majapidamistöodes, abi asjaajamisel
- (c) lastehoidmine tundides

Albertini, M., M. Kohli and C. Vogel. (2007). Intergenerational transfers of time and money among elderly Europeans and their children: Common patterns – different regimes?. *Journal of European Social Policy*

Table 2 Likelihood and intensity of intergenerational transfers by age

<i>Financial transfers to/from children^a</i>					
	<i>Given %</i>	<i>Received %</i>	<i>Amount given €</i>	<i>Amount received €</i>	<i>Balance €</i>
Age					
50–9	28	1	2,642	1,672	2,420
60–9	22	3	3,172	1,605	2,568
70+	13	4	3,161	1,282	2,229
Total	21	3	2,914	1,470	2,423
<i>Social support to/from children outside the household</i>					
	<i>Given %</i>	<i>Received %</i>	<i>Amount given Hours</i>	<i>Amount received Hours</i>	<i>Balance Hours</i>
Age					
50–9	12	7	651	425	244
60–9	11	11	536	265	145
70+	6	28	504	751	–497
Total	9	16	569	602	–171
<i>Social support to children outside the household including looking after grandchildren</i>					
	<i>Given^b %</i>	<i>Given^c %</i>	<i>Amount given Hours</i>	<i>Balance Hours¹</i>	
Age					
50–9	62	37	850	691	
60–9	60	49	933	747	
70+	29	27	912	83	
Total	46	37	902	469	

Kas Eestis on vaja tähelapnu juhtida sellele, et inimesed nokitsevad liialt omaette?

Kuigi vaid 9% vastajatest on märkinud, et ta ei tegele mitte ühegi loetletud tegevusega, (Hispaanias on vastavalt 37% ja Rootsis 4%), siis 28% vastajatest tegeleb vaid lugemisega ja sellised vastajad moodustavad 90% ühe tegevusega inimestest. Kahe tegevusega inimestest 2/3 (67%) kas loevad või lahendavad ristsõnu.

Inimesel on 1 tegevus ja see on lugemine		
Estonia	1909	28,02
Hungary	774	25,28
Portugal	435	21,21
Spain	583	16,40
Austria	814	15,52
Czechia	854	14,04
Poland	240	13,96
Belgium	711	13,49
Slovenia	369	13,47
France	768	13,38
Italy	461	12,91
Sweden	237	12,17
Germany	182	11,64
Switzerla	402	10,77
Denmark	171	7,54
Netherlan	172	6,25

